

Notitie

Van Bestuurders screeningsorganisaties
 Aan 5.1.2e (VWS)
 CC 5.1.2e (VWS) en 5.1.2e (RIVM)
 Datum 7 april 2020

Onderwerp **Inzet middelen bevolkingsonderzoek borstkanker tbv Covid-19 diagnostiek**

Inleiding

In Nederland voeren vijf screeningsorganisaties de drie bevolkingsonderzoeken naar kanker uit. Sinds 16 maart worden geen uitnodigingen meer verzonden vanwege de Corona-crisis en zijn de drie bevolkingsonderzoeken tot stilstand gekomen. Door te stoppen met uitnodigen, neemt het aantal verwijzingen vanuit het bevolkingsonderzoek sterk af, waardoor bij de ziekenhuizen capaciteit vrijkomt voor de zorg rondom het coronavirus.

In de kamerbrief van 16 maart wordt de screeningsorganisaties gevraagd om eventueel personeel en voorraden die inzetbaar zijn in de aanpak van COVID-19 hiervoor ter beschikking te stellen. Vanuit het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker worden momenteel de laatste voorbereidingen getroffen om de laboratoria en apparatuur waarmee normaal gesproken op het Humaan Papillomavirus wordt gescreend, in te zetten ten behoeve van Covid-19 diagnostiek bij eerstelijns zorgmedewerkers. Hiertoe heeft de 5.1.2e Volksgezondheid op 27 maart opdracht gegeven, in het verlengde van de Kamerbrief van 16 maart.

Op 2 april heeft telefonisch overleg plaatsgevonden met VWS over het uitbreiden van testcapaciteit in de vorm van locaties voor testafname voor Covid-19 diagnostiek bij gezondheidszorgpersoneel en/of burgers. Besproken is, dat het aanbod van de screeningsorganisaties ook breder kan zijn, met personeel dat ondersteunend kan zijn ten behoeve van de locaties waar testen afgenomen worden. Daarnaast staan de screeningsorganisaties in het algemeen open om bij te dragen in het bestrijden van de crisis met de inzet van materieel en personeel (en daarmee ook in logistiek en ondersteunende diensten).

Dit aanbod is door VWS met interesse ontvangen. De screeningsorganisaties hebben toegezegd hun mogelijkheden voor de inzet van materieel (i.e. de locaties) en personeel voor de tijdelijke Covid-19 screening uit te werken in een notitie. Deze notitie voorziet daarin.

Wat kunnen de screeningsorganisaties bieden?

De vijf screeningsorganisaties willen graag onze mensen en middelen vanuit de bevolkingsonderzoeken naar kanker waar mogelijk inzetten om de Coronacrisis het hoofd te bieden. Tevens biedt het een mogelijkheid voor de zinvolle inzet van onze middelen en ons personeel, nu de bevolkingsonderzoeken zijn gestopt. Met een organisatie die is ingericht op landelijke screening van grote groepen mensen, zien wij diverse mogelijkheden voor de inzet van onze middelen en ons personeel.

- Middelen

De screeningslocaties die normaal gesproken gebruikt worden voor het bevolkingsonderzoek borstkanker, zouden eventueel als afnamelocatie kunnen dienen. Van de 69 screeningslocaties, zijn er 57 mobiel en 12 vast. De mobiele screeningsunits hebben als voordeel dat zij verplaatsbaar zijn en daarmee het hele land kunnen bestrijken en dicht bij een te onderzoeken populatie (bijvoorbeeld bij een verpleeg- of verzorgingstehuis) kunnen komen.

De verplaatsbaarheid van deze units gebeurt met een vrachtwagen; onze screeningsunits zijn een soort opleggers die met een speciale transporteur/truck verplaatst kunnen worden naar locaties die

daarvoor geschikt zijn. Die geschiktheid van locaties wordt mede bepaald door zaken als een stroomvoorziening, genoeg ruimte voor de grote draaicirkel van onze units en normaal gesproken ook een vergunning van de gemeente. Over het algemeen duurt zo'n verplaatsing enkele uren (afhankelijk van de afstand tussen twee locaties) en proberen wij deze verplaatsingen te beperken terwijl we tegelijkertijd de screening zo dicht mogelijk bij cliënten willen brengen.

De mobiele screeningsunits beschikken over een gescheiden in- en uitgang, waarmee een veilige afnamelocatie gerealiseerd kan worden. De 12 vaste screeningsunits zijn gevestigd op centrale plekken in grotere steden. Het hygiëne-aspect ten aanzien van de reguliere apparatuur in de screeningsunits moet nog nader onderzocht worden.

Alle screeningseenheden beschikken over een (mobiele) internetverbinding, waarmee zij ook gemakkelijk toegang zouden kunnen krijgen tot een centrale database, bijvoorbeeld om afnames te registreren. In het verlengde van de Covid-19 diagnostiek door de BMHK labs, reeds een basis voor een ICT systeem neergezet, wat ook de planning en logistiek rond afname kan ondersteunen. Vanuit alle screeningseenheden kan toegang tot dit ICT systeem (veilig) gerealiseerd worden.

Vanuit met name de borstkankerscreening, maar ook voor de verwijzingen vanuit de darmkankerscreening, hebben de screeningsorganisaties veel ervaring met het (telefonisch) plannen van afspraken en de logistiek daaromheen. Bij de BMHK labs wordt gewerkt met koeriers die normaal gesproken uitstrijkjes ophalen bij huisartsen. Bij de borstkankerscreening verplaatsen we nu ook met enige regelmaat de mobiele screeningseenheden en plannen we onze onderzoeken zo optimaal mogelijk in voor zowel onze medewerkers als onze cliënten en werd tot voor kort gewerkt met een dagelijkse koeriersdienst langs alle eenheden. Bij de darmkankerscreening worden op basis van beschikbare capaciteit in coloscopiecentra, door de screeningsorganisaties afspraken ingepland voor vervolgonderzoek. Om dit alles in goede banen te leiden, beschikt iedere screeningsorganisatie over een afdeling planning borstkanker, medewerkers die de capaciteit bij de coloscopiecentra in goede banen leiden en een informatielijn waar clientvragen binnen komen en afspraken gepland en verzet worden.

- Personeel

We hebben gemerkt dat vanuit het personeel veel medewerkers de helpende hand willen toesteken. Zowel vanuit de screeningslaboranten die normaal het onderzoek uitvoeren voor de borstkanker, en waarvan een deel bijvoorbeeld een verpleegkunde achtergrond heeft, maar ook vanuit het administratief personeel (planning, informatielijn) en ondersteunende afdelingen (ICT, HR etc).

Met extra scholing zou (een deel van) ons personeel beschikbaar gesteld kunnen worden voor bijvoorbeeld de afname van Covid-19 tests. Medewerkers die de borstonderzoeken uitvoeren, zijn veelal HBO opgeleide laboranten met een MBRT opleiding, waarbij de meesten ook ervaring in het ziekenhuis hebben. Daarnaast beschikken we over MBO opgeleide screeningsassistenten, waarvan de meesten een achtergrond in de zorg hebben, bijvoorbeeld in de verpleging of als doktersassistente.

Ander personeel is direct inzetbaar voor het (telefonisch) plannen van afspraken of het organiseren van de logistiek en ICT daaromheen. In het verlengde van de Covid-19 diagnostiek door de BMHK labs, is reeds een basis voor een ICT systeem neergezet, wat ook de planning en logistiek rond afname kan ondersteunen.

Implicaties

Het inzetten van onze middelen en mensen ten behoeve van Covid-19 diagnostiek heeft een aantal consequenties, met name bij het herstarten van de drie bevolkingsonderzoeken naar kanker.

- Uitnodigingsinterval borstkankerscreening

Zoals u weet, lukt het door personeelsproblematiek binnen de borstkankerscreening, niet overal in Nederland om het gewenste uitnodigingsinterval tussen twee screeningsrondes te realiseren. Het stopzetten van de bevolkingsonderzoeken, heeft hier uiteraard ook effect op. Het is daarmee van groot belang, om ook 'aan de voorkant' na te denken over de herstart van de bevolkingsonderzoeken later, en specifiek bij het bevolkingsonderzoek naar borstkanker, wanneer ook de screeningseenheden ingezet zouden worden voor Covid-19 diagnostiek.

- Inzet van de screeningseenheden

Het is in onze ogen niet wenselijk om de Covid-19 diagnostiek tegelijkertijd met het bevolkingsonderzoek borstkanker uit te voeren op de screeningseenheden. Wij zouden willen pleiten voor een periode van minimaal twee-drie weken tussen het stoppen van de ondersteuning rond de Covid-19 diagnostiek (in welke vorm dan ook), en het weer ontvangen van cliënten op onze screeningseenheden. Waarbij dit ook mede afhankelijk is van bijvoorbeeld de eisen aan de ontsmetting van de eenheden die nog nader onderzocht moeten worden.

- Inzet van personeel

Daarnaast vraagt het herstarten van de bevolkingsonderzoeken ook aandacht en mankracht van onze mensen (managers, laboranten, administratief personeel en ondersteunend personeel). Dit betekent dat zij minder inzetbaar zijn op overige zaken, waaronder ook het herstarten van de drie bevolkingsonderzoeken.